

ULEFOSS ROTARY KLUBB

REFERAT FRA KLUBBMØTE

Dato	År	Referent
4. oktober	2018	Per Harald Hermansen

Til stede:

Ragnar, Einar, Bjørn Eirik, Svein Tore, Irene, Bardur, Olav Å., Øystein, Per S., Nils, Carl Diderik, Per Harald

Klubbinfo

Einar:

- Hilser fra Nora Juel, neste års utvekslingsstudent til Australia (datter av Monica og Fredrik Juel). Alt klarert, bare litt papirarbeid gjenstår.
- Hilser fra Gerda Focken i Rotenburg v/ Knut, som er innom der på vei hjem fra Italia.
- Årets nylig avviklede andeløp – Entenrennen i Rotenburg: Ingen i Ulefoss rotaryklubb vant i år. Det må være første gang.

Dagen i dag

Navnedager: Frans og Frank. Den mest berømte av disse er vel [Frans av Assisi](#)

Merkedag: På [primstaven](#) finner vi for denne dagen et halvkors, til minne om Den hellige Franciscus, altså Frans av Assisi. Var det fint vær denne dagen, ville det vare ut oktober. Dette lover godt for denne måneden i år.

Frans av Assisi

Fødte

- [Oscar Mathiesen](#), [Buster Keaton](#), [Steinar Ofsdal](#)

Begivenheter, etc.

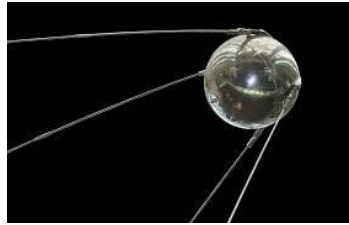
- [Slaget i Køge Bugt](#) (4. oktober 1710). Dette var det andre store sjøslaget i området. Her utmerket kommandørkaptein [Iver Huitfeldt](#) seg ved å ofre seg, sitt mannskap og sitt skip, og derved redde den dansk-norske flåten fra et smertelig tap mot en svensk flåtestyrke. Huitfeldt er en av de norske sjøheltene i den dansk-norske historie. For øvrig født i Halden.
- Må ikke forveksles med det første [slaget ved Køge Bugt](#) (1.–2. juli 1677), der en annen nordmann, [Niels Juel](#), admiral og en av de største sjøheltene i Danmark-Norges historie, ledet an mot svenskene. Og vant en knusende seier, naturligvis 😊. Han ble født i 1629, i Christiania. Køge Bugt ligger rett sør for København og Kastrup lufthavn.
- 1830: Belgia selvstendig – løsriver seg fra Nederland

Iver Huitfeldt

Niels Juel

Orientekspresen, Sputnik og Boris Jeltsin. (Jeltsin til høyre)

- 1883: [Orientekspresen](#)s første skinneferd mellom Paris og Istanbul. Turen tok 56,5 timer.
- 1955 – Flesland flyplass – Bergen lufthavn – ble innviet
- 1957 – [Sputnik](#) ble skutt opp. (Vi snakker ikke her om en viss drangedøl.) Med dette var romalderen – og romkappløpet – i gang.
- Det israelske fraktflyet [El Al Flight 1862 \(Boeing 747\)](#) styrter i en boligblokk ved Amsterdam, Nederland. 43 drept – 39 på bakken og alle de fire om bord.
- 1993 – Russland: President [Boris Jeltsin](#) beordrer [kanonild mot parlamentsbygningen](#) «Det hvite hus» i Moskva – Det øverste Sovjet (artikkelen lenken viser til, er fem år gammel).

Kveldens foredrag:

Aud Lise Norheim, tidligere norsk ambassadør til Iran

Hvor går Iran?

Aud Lise Norheim er både engasjert, kunnskapsrik og imøtekommende. Hun har hatt sitt arbeid i Utenrikstjenesten siden 1985, og har jobbet mye med Midtøsten, både i selve området og fra Oslo. Var i Damaskus i tiden 1987-1990. Dekket den gang også Libanon, og måtte blant annet bistå med å forberede evakuering av ambassaden til Damaskus på grunn av krigen. Mye av tiden var hun i Sør-Libanon, i forbindelse med de norske styrkene der (Unifil). Var ambassadør i Beirut i perioden 2007-2010. Ett år etter siste krigsutbrudd i Syria var hun i Damaskus, for å ha kontakt med / stenge ned ambassaden der.

Norheim: En flink formidler

I kveld snakker hun om sin tid som ambassadør til Iran (2014-2016). Med sin erfaring fra Libanon har hun sett mye til Irans påvirkning på Midtøsten-politikken, der landet blant annet bruker [Hizbollah](#)-militsen som redskap. Ikke minst skjer dette nå i Syria-krigen. Så over til Iran:

- [Iran – Persia](#) – er et meget gammelt land, med en gammel kultur, og et stolt folk. Iranerne lar seg ikke pille på nesen. Det er lite trolig at Trump kan komme på talefot med Iran med måten han opererer på, ulikt for eksempel det han tilsynelatende har oppnådd med Nord-Korea.
- Iran er et stort land – og den ene av to regionale stormakter i det islamske Midtøsten som kjemper om hegemoniet. Den andre er Saudi-Arabia.
- 80 millioner innbyggere, de fleste født etter [Den islamske revolusjonen](#) 1979, da [Ayatollah Khomeini](#) tok over etter at sjah [Muhammed Reza Pahlavi](#) var styrtet. En ung nasjon, altså.

- Utdanningsnivået er høyt. De unge går lenge på skole. Mer enn 60 % av studentene er kvinner. Kvinnene har imidlertid mange restriksjoner når det gjelder opptreden, bekledding, m.v.
- Et nytt kapittel i historie begynte med den islamske revolusjonen i 1970. Hatet til U.S.A. («store Satan») og Storbritannia («lille Satan») er historisk, og går tilbake til 1953 og [Muhammed Mossadegh](#)-saken¹. En følge av dette, etter den islamske revolusjonen, var [ambassade-saken](#).
- **Politisk system:** Iran er et [teokrati](#) – en islamsk republikk. Landet er tross alt et demokrati, i større grad enn andre muslimske land i Midtøsten. Det gjennomføres demokratiske, frie valg. Men Vokterrådet peker ut hvem som får være kandidater før valgkampen begynner ...
- En kvinne [kan](#) i teorien bli valgt til president, men det er det trolig lenge til. Mange vikarierende motargumenter blir fremmet av Vokterrådet og andre mot kvinner – de er «umoralske», «ikke religiøse nok» og så videre
- Iran har en valgt regjering, men over denne sitter [Vokterrådet](#). Det kan nedlegge veto. Landet har en president, siden 2013 [Hassan Rouhani](#). Aller øverst sitter [Øverste leder](#) («Wali Faqih»), som for tiden er ayatollah [Ali Khamenei](#). Han avløste Khomeini i 1989. Øverste leder blir valgt av [Ekspertrådet](#) («Majlis-e Khobregan»), som siden 2007 har blitt ledet av [Ali Akbar Hashemi Rafsanjani](#).
- Rouhani anses av Vesten for å være en moderat president. Men han har sterk motstand, både hjemme og ute. Og Rouhani kan ikke gå lenger enn hva Khamenei og vokterrådet tillater.
- Det var stor pågang fra næringslivet for å få innpass i Iran etter [atomavtalen](#) ble undertegnet i 2015, men mangt og mye måtte på plass i det iranske samfunnet etter mangeårig internasjonal isolasjon. Ett problem er at Iran både har en uformell og en formell økonomi. [Revolusjongarden](#) står for den uformelle, og den er svært stor. På grunn av dette havner mange iranske virksomheter på sanksjonslisten til U.S.A. – det er svært vanskelig å få oversikt over eierskap, m.v.
- Etter atomavtalen måtte Iran åpne seg, og forholde seg til verden på en helt annen måte. Den riktige politikken ville være å involvere næringsliv og handel, men den døren er for tiden nokså stengt på grunn av sanksjonsregimet. Men Kina er på banen. Og russerne ønsker en rolle i Iran. Ingen av disse stiller krav til samfunnsendringer. Dermed er grunnleggende endringer et stykke unna. En ytterligere forverret situasjon økonomisk og levekårsmessig kan imidlertid endre dette bildet.
- Valget av Trump gjorde tingene vanskelige internasjonalt, ikke minst når det gjelder Iran. Før han tiltrådte, var det diskusjoner om hvorvidt han ville gjennomføre alt det han hadde sagt under valgkampen. Ville hans næringspolitikk gå foran annen politikk når det gjelder Iran? Mange forventet dette. Men Trumps uforutsigbarhet resulterte i det motsatte. Han trakk U.S.A. ut av atomavtalen, og innførte nye, svært strenge sanksjoner på handel og økonomi. Og sekundærsanksjoner rammer andre lands næringsliv: Velger et selskap markedet i Iran, mister det markedet i U.S.A. Store selskap trekker seg derfor ut. Imidlertid kan en del små og mellomstore bedrifter, som ikke handler noe særlig med U.S.A., ha en handelsforbindelse.

---

¹ Mossadegh var lovlig valgt iransk statsminister, som ønsket større selvstendighet i forhold til stormaktene. Blant annet ville han nasjonalisere oljeutvinningen. Han ble imidlertid styrtet etter et komplott iscenesatt av amerikansk og britisk etterretningstjeneste, godkjent av henholdsvis president [Dwight Eisenhower](#) og statsminister [Winston Churchill](#).

- Økonomisk har det blitt mye verre i Iran. Myntenheten, [rial](#) har gått ned med 150 % etter de nye sanksjonene. Dette skaper økonomiske vansker for befolkningen, og det er en økende misnøye med levekår og materielle forhold.
- Menneskerettighetene blir dårligere ivaretatt i dårlige tider. Det gjelder ikke bare Iran.
- Man ser noen avisoppslag om opprør, men det er vanskelig å finne ut av hvor og hvem, og omfanget. Det er flere teorier om hvem som eventuelt spiller sammen, og hvem som eventuelt er provokatører. I et land med mye hemmelighold og lav tillit til styresmaktene blir det lett mye rykter og konspirasjonsteorier.
- Den unge befolkningen er nokså misfornøyd med styret, men det blir neppe noen ny revolusjon. Det har flere årsaker. Én av dem er dette: Paradoksalt nok brukte ikke Trump ordet «regimeskifte» i sin kritikk av Iran og atomavtalen, men ordet lå i luften. Nettopp dét er en grunn til at iranerne i større grad samler seg under fanen. Reformen vil nok etter hvert komme, og økonomien må forbedres igjen, om landet skal holde seg stabilt.
- Atomavtalen ble «oversolgt» i Iran av politikerne. Mange av lovnadene som den politiske ledelsen kom med, ble det ikke noe av. Mange føler seg nok snytt, og det kan bidra til demonstrasjoner.
- De mest aktive i demonstrasjonene er faktisk kvinnene, på tross av at dette for dem er ekstra farlig. Landet har en lovpålagt kleskode, som har sterk symbolverdi for makthaverne. «Faller hijaben, faller revolusjonen», sier Norheim. De styrende er redde for at kvinnene skal ta makt. Kvinner blir generelt diskriminert, ikke bare når det gjelder politikk, men med hensyn til jobber og annet.
- Ambassadør Norheim måtte selv bruke hijab i sine 2,5 år i Iran, og hun sier det er plagsomt. Man hører dårligere, sidesynet blir hindret, det er varmt, m.v.
- Saudi er hovedmotpol til Iran i Midtøsten. Situasjonen dem imellom er langt fra sikker. Disse to landene fører en «by proxy-krig» – en krig som utføres av stedfortredere – i Libanon, Syria og Jemen. En direkte krig mellom Iran og Saudi-Arabia kan komme til å bli en realitet, selv om Norheim ikke tror det er sannsynlig nå. Russland og Iran har felles sak i Syria, og ønsker stabilitet under Assad.
- Iran er et svært sammensatt land befolknings- og religionsmessig.
  - × Blant folkegruppene finner vi iranere (persere), kurdere, aserbajdsjanere, m.fl. turkmenere, m.fl.
  - × Religiøst sett er det flest sjiamuslimer, men det er mange minoriteter: Sunnimuslimer, [zoroastere](#), [bahaier](#), jøder, kristne, m.fl.
- Sunniene i Iran blir ikke dårlig behandlet. Kristne, og især bahaiene, har det vanskeligere. Zoroasterne er også utsatt, men anerkjent.
- Regimet redd for oppsplitting / fragmentering. Det har vært drap i grenseområdene, som er strengt bevoktet. Ambassadøren fikk selv, etter en tur til grenseområdene, tilbakemelding fra iranske myndigheter om «upassende samtalepartnere» da hun kom tilbake til Teheran.
- Hva med IS? De er sunnier, og dermed fiender av Iran. Det har imidlertid vært gjort fremstøt fra IS mot Iran, gjennom afghanske flyktninger. Noen afghanere kjemper i Syria,
- Israel er lite vennlig innstilt overfor Iran, og det er gjensidig. Israel blir ikke snakket om i Iran, men er i virkeligheten den store fienden. For eksempel Iran viser ikke kart i Iran Israel.
- Libanon er også Israels slagmark, mot Iran-støttede Hizbollah.

- Det er en sterk Israel-lobby i U.S.A. Demokratene har tradisjonelt vært mer lyttende til denne. Republikanerne har mer vært på næringslivssiden. Dette endret seg imidlertid under Bush, og det er / blir enda mer endret nå.
- Netanyahu er sterkt U.S.A.-vennlig, og sterkt Iran-uvennlig. Det var en tid snakk om at U.S.A. i mindre grad skulle gi militær støtte til Israel, noe som gjorde den israelske hæren kritisk – «hvem skal da demme opp?».
- Kampen om hegemoniet i Midtøsten blir ofte tillagt kampen mellom sunnier og sjiaer. Men det er like mye en unnskyldning for å ha konfliktene gående.
- Sjiane er den «tapende» parten i Islam. Sunniene feirer stort [Id al Fitr](#) (avslutningen av [Ramadan](#) (fasten)), mens sjiaene feirer [asiura](#) (selvpisking, m.m.). Sjia er en «mørkere form for islam», sier ambassadøren.
- Hva med nyhetskanalen [Al-Jazeera](#)? Ambassadøren liker å se på denne. Den gir et godt bilde av nyhetene, men den er eiet av [Qatar](#), som nå beskyldes av saudiaraberne for å snakke iranernes sak / drive propaganda. Nyhetsdekningen er kanskje noe skjev i Irans favør, men er stort sett bra balansert. Saudi ønsker å stoppa al-Jazeera ved å innføre blokade av Qatar, som nå er avhengig av matimport fra Iran.
- Qatar har nå mistet sitt meklerpotensial i Midtøsten og den muslimske verden. Har tidligere hatt en aktiv rolle i mekling i Libanonkonflikten, og brukte store penger i dette. Sentrale politikere og aktører ble innkalt til et forhandlingsmøte, og alle innkalte reiste hjem med store pengesummer, i bytte mot å gå inn for fred etter Qatars oppskrift. Oman har nå dels tatt over denne rollen, men i mindre grad. Oman var aktiv når det gjaldt å få til atomavtalen, men situasjonen i så måte ser som kjent mørkere ut nå.
- Hva handler konflikten i Jemen om? Sunni og sjia, og regional markering. Rett før Atomavtalen skulle undertegnes, gikk Saudi inn i Jemen for å slå ned [Houthi-militsen](#) (som er mye svakere enn Hizbollah). Ting er gjerne mer kompliserte enn de ser ut til, men saudierne ønsket å vise hvor ille iranerne er i Jemen. Saudierne trodde vel på en kort konflikt, men det har gått annerledes, med langvarig krig, blokade, sult og mange uskyldige ofre.
- Valgkamp: Er det populistiske partier i Iran? Ja, de prøver seg, og det er reell valgkamp mellom kandidatene. Men vokterrådet må godkjenne kandidatene før valgkampen ...
- Som en følge av Trumps Iran-politikk har nå KLM, British Airways og Air France kuttet rutene til Iran. Austrian Airlines kommer kanskje til å kutte. Men Turkish Airlines flyr fortsatt.
- Per Sandberg ble sjarmert av Iran ved første besøk (det offisielle), og gjorde en kjempejobb der som norsk fiskeriminister. Det andre besøket, derimot ...
- Det hevdes at verdens vakreste kvinner finnes i Iran og Libanon.
- Apropos: Hvem er «folk flest» i Iran?
- Reiser man i Iran, så kan man faktisk ikke stole på noen. Man må forutsette at man blir overvåket, i flere lag – for overvåkerne blir selv overvåket. Men man må huske på at folk ofte er satt under press for at de skal gjøre dette.
- Ambassaden har som fast regel at man lar de lokale ansatte få vite minst mulig, slik at de ikke får vite noe som kan bringe dem i fare. Det er et vern for begge parter. For de lokale kommer til å bli utspurt av etterretningen. Etterretningen veldig interessert i ambassaden og dens gjøren og laden, og da må man sørge for å la folk få vite minst mulig.
- I private hjem / settinger har damene et fristed, og får kle seg som de ønsker. Hvis iranske myndighetspersoner til stede, er det imidlertid streng påkledning, ingen alkohol, etc. Men

privat er det altså ikke slik. I Iran er det viktig å ha veldig mye klesstativ i heimen, slik at kvinnene kan henge av seg alle lag av påbudte klær når de kommer. Og etter det er det vestlige klær - miniskjørt og så videre – som gjelder.

- Når det gjelder påkledning, så er det ikke bare kvinnene som har påbud og forbud: Menn kan ikke jogge i shorts og singlet!
- Forbud og påbud er like ille, og de har begge en motsatt effekt blant folk. Det gjelder både i Iran og ellers i verden.
- Som turist: Byen [Shiraz](#) (der [druen](#) med samme navn visstnok skal stamme fra) anbefales, og [Persepolis](#), som ligger i nærheten. [Isfahan](#) er mest turistifisert, men verd et besøk. [Teheran](#) er OK nok, med mye fine fjell rundt, blant annet med skumuligheter. [Yazd](#) (zoroasternes vugge), er religiøst konservativ, men åpen. Ørkenområdene er fantastiske – overnatting under åpen himmel er en opplevelse. [Qom](#) er religiøs hovedstad, men fremstår som noe traurig. Kajan er fin. Grenseområdene mot Afghanistan og Pakistan er utrygge, og anbefales ikke. Det er trygt å være turist i Iran. Landet er, tross alt, ett av de mest stabile i regionen. Men trafikken er farlig, og det er jordskjelvfare.

Norheim ble takket av president Irene for et innsiktsfullt foredrag, og fikk overrakt en kanalbildebok, sammen med en flaske vin. Begge deler var vel fortjent!

Vin ble vunnet av Olav Å, og nappet ble vunnet av Svein Tore. De to gikk dermed hjem med et enda litt bredere smil enn vi andre.

Forhenværende ambassadør til Iran, Aud Lise Norheim. Ikke bare flink, men også blid!